

TELEGRAPFULU ROMANU.

Telegraful este de done ori pre septembra: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditora foie pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditor. Pretul prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 69 ANULU XXI.

Sabiu, in 26 Augustu (7 Sept.) 1873.

tru celealte parti ale Transilvaniei s. pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru principi, si tieri strelne pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl. Inseratelor se plasesc pentru intai a ora cu 7 cr. sirul, pentru a doua ora cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Deputati alesi la congresu.

In cercurile (laice) urmatorie s'au ales: Ioan Gramza asessoru de trib. orf. in cercul VI; Rubin Patitita asessoru de trib. orf. in cercul XX.

Congresulu electivu.

III.

„Metropolitul nostru, ca autoritate bisericesca suprema in provinci'a nostra metropolitana, dupa corelatiunea intre biserica si statu, este o persona, carea totu-deun'a are si insemnata politica“**).

In cuvintele aceste amu cugelatu a cuprinde atatu insemnata eclesiastica catu si cea politica a unui Metropolit.

Incatu pentru cea dintaiu aflamu ca canonul alu 34 apost. dice:

„Episcopii unei natiuni sa scie pre celu dintaiu intre densii si sa-lu considere de capu, si fara sentinti a lui nimic a mai insemnatu sa nu faca, ci numai cele obicinuite, ce se tienu de eparchiele loru; dara nici acel'a sa nu faca nimic a mai insemnatu fara sentinti a tuturor, caci numai asiava fi concordia si se va glorific Ddieu prin Dnulu intru s. spiritu.“

Dupa ce amu desfasiuratul insemnata unui Episcopu in altu locu*) amu desfasiuratul in parte si pre cea a Metropolitului intru catu elu este Archiereu seu Archieppu.

Ceea ce trebuie sa mai adaugem acum la cele ce privesc functiunile sele in sfera bisericcesca este precisat in §. 146. alu dreptului canonice si adeca: ca sub presiedintia sea are a se tracta obiectele cele mai inseminate bisericcesci.

Aceste din urma receru o deosebita eruditie sau o deosebita latita cunoescinta a scientelor teologice-canonice si mai alesu in templu nostru, candu biserica, nu numai, dara chiaru religiunea, ca atare are unu numeru considerabile de combatatori.

In impregiurariile ce ni le infatisieza presentulu, problem'a conducerei cuprinsa in §. amintitul nu va fi in stare a o resolue nici fanatismul religiosu, cu atatu mai putienu unu frumu totulu liberu si egalu cu indiferentismulu religiosu; iera calea mijlocia, calea cea de auru intre ambe aceste, recere o putere, carea de o parte sa fia initiatu bine in cele ale religiunii si bisericei, si sa nu fia strina, de alta parte, nici de miscarile spirituali in lumea ceea ce tratéza cestiuni religiose sau bisericcesci preterenul hipoteselor inventate de esperinti a omenesca. —

Unu capu alu unei provincie metropolitane precum este unu Metropolit, mai are inse si alta chiamare. Elu este si legatur'a sau representante legaturei intre biserica si statu.

Acesta ni-o aréta lamuritul activitatea repausatului Metropolit, carele si in qualitatea sea

de eppu au intrevenit pentru biserica la statu, pana candu au adus'o in starea in carea se afla ea astazi. Ba precum ni e pre bine cunoscutu oper'a sea, la carea a contribuitu si congresulu din 1868, organisarea metropoliei, numai prin intermediul seu s'a intaritu prin legi si s'a sanctiunitu de Majestate; pentru ca natiunea in majoritatea ei tocmai pre atunci incepuse a practis abstienerea politica de nefericita memoria.

Ajutoriulu reciprocu alu bisericei catre statu, si alu statului catre biserica, provine din impregiurarea, ca biserica este in statu precum si statulu in biserica; crestinii suntu cetatieni precum si cetatienii suntu crestini (§. 300 comp. drept. can. de Andrei Barona de Siagun'a). Ajutoriulu acestu reciprocu, dupa cum vedem din cele de mai susu si din istoria, numai atunci este unu adeveru seu o realitate, candu in fruntea bisericei se afla unu Metropolit plin de firmitate morale, intelectuale si fisica, unu Metropolit, carele candu i va reflecta cineva din cei mari ai statului, cum a reflectat prefectul Modestus lui Basiliu celu mare: „inca niciodata n'a vorbitu unu Episcopu catre mine cu atat'a cutesantia“, sa responda ca Basilu: „Se vede ca tu inca pana acum nu te-ai intalnit cu nici unu Episcopu“.

Sa nu mergem asiá departe inapoi in istoria bisericcesca, ca sa vedem ca referinti'a intre statu si biserica recere o firmitate alesa a caracterului la acelu ce sta in fruntea unei metropolie, ci sa venim la tempulu dinaintea caderei metropoliei nostre si vomu asta, ca in data ce a lipsit firmitatea caracterului si ultima urma a bisericei nostre era pre aci sa dispara; ba acesta era pre aci pre aci sa se intempe si immediat inainte de venirea repausatului marului Andrei, candu altcum biserica dela 1783 incocse se reculesese intr'atata, ca avea o episcopia carea inlocuiat metropoli'a perduta la 1700.

In corelatiunea acesta intre biserica si statu, nu va nega nimenea ca este implicata si cunoescinta referintielor politice ale statului, si asiá unu capu bisericcescu alu unei metropolie, ca a nostra, carea are unu pondu insemnatu in politic'a statului nostru, este neaperatu de lipsa nu numai sa fia initiatu in trensa, dara sa scia si pasi, si de multe ori cu tota resolutiunea pre acestu campu spinosu spre binele bisericei, caci e in statu, si spre binele statului, pentru ca acesta se afla in biserica.

De aceea noi aflamu forte periculosu principiul de carele se vorbesce ca s'a statoritu in unele cercuri de deputati congresuali, ca numai etatea se decida la alegerea Metropolitului. Principiul acesta aru face din metropolia o simpla stare de odihna, ca sa nu-i dicemus si necura pentru eppi inaintati in etate; conducerea bisericei inse aru puteti fi adese espusa tentatiunilor anarchice dinlauntru si napasturilor din afara.

Considerandu-le tote acestea, congresulu este dara datoriu a caut a cui umori pun sarcina cea grea a unui Archiepiscopu, sarcina cea grea a unui Metropolit.

Este adeverat ca congresulu pre unu barbatu cum a fostu repausatulu Metropolitul nu-luva asta; insa pentru aceea nu se va pute justificat inaintea lui Ddieu si a posteritatii, deca la alegere, fara de a luat cele de mai susu in consideratiune, va purcede numai din indemnari negative, pre cari nu voim a le descrie mai de aproape. —

In fine suntemu datori a atrage cu oca-siunea acesta atentiunea congresului asupra archidiecesei, carea este forte gelosa de drepturile si esistinti'a bisericei preste totu, dara si de ale ei in specie, si carea din espressiunea ce a datu cu oca-siunea alegerilor in tote cercurile, unde n'a fostu pressiune fortata din interese private, dovedesce catu se interesaza ea de venitoriul ei si cui aru doriti sa-lu incredintieze. Suntemu datori a atrage atentiunea congresului, ca archidiecesa ca un'a ce a adus relativu mai multe sacrificie pre altariulu bisericei pretinde ca nimic a din alu bisericei sa nu se perda, ci sa prospere. Ea care singura si unica a fostu simburele metropoliei nostre, si care singura si unica sustine pre Metropolitul nostru, si cu tote aceste au datu si jumetate din dreptulu seu, astepata sa nu fia tratata ca o cucerita din partea dioceselor sufragane. Caci deca astazi diocesele sufragane, respective representantii loru, cugeta ca prin puterea ce li-o da Statutulu organicu suntu in dreptu de a da ele Metropolitul seu Archieppu, manea se poate intempla ca archidiecesa dela o margine pana la ceea-lalta se desvoete lucrarea congresului, sa-i arete ca opiniunea carea au credut' elu de adeverata despre dorintele ei au fostu gresita, ca scopurile cari s'au venatu n'au fostu nici politice, nici bisericcesci, ci personali-particulari — si reulu celu de apoi va sa fia de o mija de ori mai mare ca binele de pana acum.

Salus rei publicae (ecclesiae) superma lex esto ni-amu disu noi totu-deun'a, acesta o dorim noii dela congresulu electivu acum, ca sa nu o perda din vedere. De aceea amu atinsu sarcinele cu cari au sa stea in strinsa legatura insusirile celui ce are sa fia alesu.

Aléga congresulu acum intre observarea acestora, aléga intre dorintele personali-particulari ale unor si altor: urmarile in viitor voru si dupa cum voru si si faptele lui de astazi.

Propunere.*)

Considerandu, ca dupa praca bisericei nostre, Episcopii sufragani dintr-o metropolia se alegu — ori prin representanti'a clericale si mirenesci intrunita din intreg'a provincia metropolitana, precum acesta se intempla in Romani'a si alte staturi ortodoxe; — ori prin sinodulu episcopiloru, ca representanti ai intregiei provincie metropolitane, precum acesta sa intempla pana acum in ierarhia serbesca, dela care sa despartiti eparchiele Aradului si Caransebesului;

Considerandu, ca numai acea eparchia episcopală mai alegea pre Episcopulu seu, care odiniora avura dignitatea de archidiecesa si metropolia, dela care si dupa decaderea ei la nomirea de simpla episcopia, si au sustinut dreptul ereditu de alegerea archiereului seu, precum acesta sa intempla in Ardealu;

*) Vedi protocol. congres. celu bis. diu 1868 R.

Considerându, ca acum atâtă archidiocesă Ardélo lui, cătă si eparchiele Aradului si Caransebesiu lui s'a intronită într'o legatura metropolitana comună si prin urmare alegerea Archiereilor a devenită de interesu comună alătăre metropolei române;

Considerându mai deosebită, ca propunerea comisiunii congres, de 27 iulie §. p. 2. alu „stat. org.”, prin care competenția alegerei Episcopului episcopal se concredează respectivului sinod episcopal, însăcesc dreptul în scopul intrunirii noastre metropolitane, și în comununa intereselor ei, pentru că episcopii episcopiali sunt membrii sinodului episcopal din totă metropola, sunt membri consistoriului metropolitan și în specie ai forului suprem judiciar bisericescu, ai senatelor scolare și economice metropolitane, și eventuali presiedintii ai congresului, cari — de aceea reprezentându interesul comun — trebuie să și poseda imputernicirea și increderea comună a întregii metropole, ieră nu numai a unei părți a acesteia; —

Considerându, ca propunerea amintită a comisiunii, care concredează alegerea Episcopului sinodului eparchiei respective, după principiul parității ar trebui să alăgă și sinodul eparchiei Ardélo lui pre Archiereul său, care că atare îmbraca dignitatea de archeepiscop și Metropolitan;

Considerându înse, ca prin propunerea ulterioară a comisiunii, prin care Metropolitanul aru avé de a se alăgă prin congresul național, și prin asta dispoziție s'ară desbracă eparchia Ardélo lui de dreptul, ce se revindica numai eparchielor sufragane:

Considerându, ca diocesa Ardélo nu mai atunci aru potă renunță la alegerea eschisivă a Archiereului său în favoarea și interesulu întregii provincie metropolitane, cându cele-lalte eparchie — în interesul comun alătăre metropolei aru concredează alegerea Archiereilor sei asemenea congresului comunu;

Considerându, ca modalitatea alegerei Metropolitanului prin concurgerea archidiocesei cu unu număr de alegatori asemenea de mare, cătă dău la olală cele-lalte eparchie la olală, d. e. cum s'a propusu, că 60 de membri alegatori, nu corespunde egalității de drept, și reciprocității de interes, nici fatia cu metropola, nici fatia cu singurătoare eparchie, pentru că:

1-a eparchie sufragane aru alăgă eschisivu pre Archiereul său, pre cându archidiocesă acesta dreptu eschisivu nu l'ară potă exercită.

2-a pentru eparchianii sufragani aru concurge la alegerea Archiereului Ardélo, pro cându archidiocesanii nu aru concurge la alegerea archiereilor episcopalii.

3-a Pentru ca numerul de jumătate alătăre ale-

gatorilor archidiocesani nu recompensa dreptul de a-si alăgă eschisivu pre Archiereul său fatia cu eschisivu dreptu alătăre eparchielor, — și asiă cu atâtă mai putine, cătă

4-a Eparchianii alăgă eschisiva pre Episcopii lor, aru concură odată acasă cu căte 60 de voturi la alegerea de Episcop, care că atare prin poziția sa, ocasiunea și potențială asiă ocupată de a-escălă și castigă opiniunea publică pentru sine, se face candidatul natural și potențial pentru scaunul metropolitan și prin urmare și pentru Archiereul alătăre Ardélo lui, apoi pre lângă acăstă aru mai concură și la alegerea formală a Metropolitanului în congresul cu căte 30 de voturi, prin urmare preste totu cu 180 de voturi directe și indirecte și cu opinione publică fatia cu 60 de voturi și cu opinione publică inca nepregatita pentru barbatii candatorii din archidiocesă. —

5-a Pentru că asiă eparchie sufragane și singurătoare luate, concura cu o potere mai prevalente la alegerea Archiereului Ardélo, de cătă dispune archidiocesă, și prin urmare concurgerea archidiocesanilor prin o parută paritate de voturi la formalitatea alegerei în congresul, și cu totul iluzoria și impreunata nu numai cu daune morale și materiale, dara și cu o totală umilire a archidiocesă;

6-a Pentru că recompensa archidiocesanilor pentru concurgerea eparchianilor sufragani la alegerea Archeepiscopului Ardélo și Metropolitanului comunu numai atunci aru fi deplină, decă asemenea căcăstă aru concurge la alegerea atâtă a Episcopilor sufragani, cătă și a Metropolitanului comunu;

Considerându, că procedura de alegerea Episcopilor și a Metropolitanului proiectata de comisiunea de 27, nu numai aru trage după sine rivalitate, luptă, și discordă între deosebitele eparchii și prin aceea s'ară potă pericolă comunale interes, pentru care ne amu intronită într-un corpu național — bisericescu, dara aceea și în formă sea de executare aru fi foarte complicata, ingreunătoare, și impede cătă de ajungerea la scopu — despre o parte: ieră despre alta;

Considerându, că numai comună concurge la alegerea atâtă a Metropolitanului, cătă și a singurătoarelor Episcopi episcopalii în congresul comunu, — și dreptă, equa, oportuna, și simplă, și sustine comuniunea intereselor, legatură fratiescă, sprințirea împrumutată, harmonia, unitatea, poterea și prosperitatea tuturor în particularu și preste totu a întregului nostru corpu național bisericescu, propuna:

Că onoratul congresu să binevoiește a decide.

Că diocesele episcopalii din metropola română greco-orientale să concordeze exercitarea dreptului de

alegere atâtă a Episcopilor episcopalii, cătă și a Metropolitanului la congresul comun, convocându pentru actul alegerei în resedinta eparchiei veduvite.

Sabiu în Octombrie 1868.

I. Cay. de Puscariu,
deputat congresual.

Așa reprodusu acestu votu separatu datu de dlu c. de Puscariu în congresul din 1868 că sa-lu punem că o oglinda înaintea congresului de acum în carea sa se păta vedé starea prezenta. Diecesele sufragane ne voră dă totu-déună dintră Episcopii lor Metropolitan, și apoi se voru duce e casa că s-a-si alăga ele singure pre altii, precându archidiocesă în veci nu mai ajunge sa-si alăga pre Archeepiscopulu său.

Tîr'a Oltului în Augustu 1873.

In cerculu nostru de alegere alătăre alu II-lea alu Sabiu lui, au reesită, durere — candidati partidei acelei, carea jalusa pre meritele și ovatiunile aduse nemuritorului nostru Archeepiscopu și Metropolitan Andrei Bar. de Siaguna, — și-a propus după cum se vede, a strică cu orice pretiu și urmele instituționilor salofari și a operilor repausatului de eterna memoria!

Căci au reesită candidatii partidei acelei nu e nici o mirare, — decă vomu precugetă, ca astă capulu moral alu cercului acestui, — persoană aaceea care din gratia marei repausat este chie-mata la conducerea spirituală a cercului — face pre fatia parte a parlitei acelei de oposiție rez-bunătoare și nu s'a testu a impune în modu neier-tat preotilor din cercu, alegerea candidatilor din opositione.

Mai engete - si cine-va pre lângă acestea, ca preotii nostri sunti in cea mai mare parte a uneloru tracte unelte orbe și supusi necondiționat ai protopopilor, loru și de alta parte, ca acesti suntu urtorii și plasmatorii alegilor, și atunci va avea o iconă destul de pia despre actul de alegere ce s'a petrecut și despre indreptările alesilor de a se numi reprezentanti fidei ai alegorilor din cercul acestu.

Aru gresi deci ori și cine, care aru voi a ju-decă voi a alegorilor din cercul acestu, după tienută representantilor loru la congresul electoral. — Poporul dreptu-credinciosu, aternu cu alătă pietate la marele repausat, incătu necum sa stea in oposiție cu instituțiile lui, și cu urmatorii cei adeverati ai doctrinei lui; ci aru fi totu-déună gală a-i urmă, chiaru sub ori și ce periculi!

Fiindu ca cu dreptu cuventu se păte asceptă și presupune, ca statii nostri din cele-lalte diecese voru sustine la alegere candidatul majoritatii poporului credinciosu din archidiocesa, și pentru că

electoralu din capu pâna in fine, și congresu cu 2 feluri de presidiuri nu s'a mai vediutu; ieră comisiuri are lipsa de prepararea și pregatirea antecetelor etc. și asiă trebuie să fie in acea siedintia alesu.

In contră acestei interpretări dlu Babesiu cu dlu Lengru numai atâtă nu potu observă, că testulu Stat. org. magiaru, carele s'a sanctionat, este datatorul de tonu, și in acelă sită in p. 3. § 157 in locu de verificare „rectificare” pretindindu densii a se aduce testulu magiaru pre măsă consistoriului. Nimenea altul nu ar potu primi acăstă parere, căcă Stat. org. s'a facut in congresul din an. 1868 romanesce, și ergo testulu român este autenticu.

Deci s'a pasită la alegerea comisiuri.

Presidiul au propus pre celu mai betrânu Episcopu, pre care l'au primitu și majoritatea (afara de 3 voturi.)

Dlu Babesiu au fostu in contra persoanei, din motive: ca unu Episcopu că naturalmente aspirante și candidat de Metropolitan, nu potă fi alesu de comisario, căcă comisariul nu poate fi alesu de Metropolitan, de cărora sa li se facă diurne 5 fl. pre di. S'a opugnatu acăstă propunere: cumca consist. metrop. cu sfidintele acestea sa-si finesce locurările, ca alegorile au sa se priveghize de către consistoriile episcopalii, ca destul este, decă consist. metrop. după alegeri, înaintea congresului se va adună, ea permanenta cere spese, și bani nu suntu. La casu inse, se aiba lipsa de adunare, suntu membri suplenti in Sabiu.

In contră acestor din urma au respunsu dlu Babesiu, ca nu are nici o inerădere in unele personă din Sabiu. S'a aproriștu

La acăstă parere s'a respunsu dlu propu-

densii sa nu pote fi sedusi prin interpretatori falsi, despre dorintia cea adeverata a poporului din arhidiecesa; ne grabim a ne exprima si noi dorintia nostra — carea de siguru va fi si a intregului popor din arhidiecesa, — intr'aco: cumca dorim din inima, ca acea pre demna persona sa se alerge succesorul alu nepretiuverului nostru Arhiepiscopu si Metropolitu repausatu, pre carea scumpul repausatu insusi, redicandu-l la gradul celu mai inalt de demnitate langa sine, a desemnat apriatul de succesore demnul alu seu. — Si acesta cu atat'a mai vertosu cu catu pre demna persona ac'esta cunoscendo frirul si planulu agendelor de pana acum, — singura va fi in stare a continuu operile incepute de nemuritoriala nostru Arhiepiscopu si Metropolitu Andreiu.

Mai multi alegetori din cerculo alu II-lea.

Se nu inculpamu totu pre altii ci si pre noi insine, si diu'a de 26 Augustu venitória s. v.

De multa voiemu ca in interesulu adeverului se facem nesce obseruationi si reflessioni unoru barbati de ai nostri gr. cat. pentru deselete loru imputari si incolpari ce facu fratilor gr. or. in unele cestioni importante; amu tacentu odata, amu tacutu de deou ori, acum inse candu vedem ca lucrul stă din contra, si candu vedem ca la noi in partea nostra se intempla alari scandaluri cari ne puno in uimire, desgustu si indignatiune, — atunci nu ca ne potem margiri numai la simple reflessioni ci inca cu tota poterea cuventului se strigam cu strabunul Cicerone: Quousque tandem abutere Catilina pacientia nostra? Pana candu si pana candu se vedem pusderiul in ochii altor'a iera copaciul din ochiul nostru se nu-lu — simlimu? Dara sa ne facem reflessionile si se lasam apoi se verbesea faptele:

Asia in luna lui Maiu in Nr. 38 (corege in se 39) alu „Gazetei Trans.“ unu corespondinte din Pest'a — carele altcum precum vremu noi se gacim si unulu dintre barbatii cei mai eminenti ai nationei si ai confes. gr. cat. si carele se si bucura de unu postu ce lu si merita, — vine, si in articululu seo „congresulu scolastecu gr. cat.“ carui O. red. a Gazetei i da primulu locu in acelui numeru, vine dicu, si dupa ce face respectivulu d. corespondente nesce reflessioni bine nemerite la acelui congresu, se apuca a lundu statul „Gazetei“ relativ la o intielegere ce aru trebuil se alba metropolie romane intru a staru pre basa paritetica confessiunale — nationale unu „modus vivendi“ pentru scolele romane confessionali etc., inse dupa

ce d. coresp. lauda acestu statu alu G. — si pre care si noi l'amu aplaudatu de atunci, — se apuca si intréba ca, pote ore cine se creda ca o atare intielegere intre cele doue confessioni romane aru si posibile? Si apoi respunde insusi ca: in impregu-rările de adi nu numai ca nu se poate realisa o atare intielegere daru nici incercu nu se poate. Mare temere si mare frica exprima d. coresp. in privint'a unei atari intielegeri fratiesci pentru salvarea scolelor nostro de limb'a straina; inse sa andim si cine cade sau din care parte vine imposibilitatea in acestu obiectu? Vine — dupa d-sea — dela „neunitii cei cu crucea la grumazi cari aru detunati cu investiturile loru cele grec. resarit. (a moralei celei noue) ca de uniti sa fugi ca de „neiga-lu crocea“ si ca mai bine sa te unesci cu calvinul, paganus si tagadusiu de catu cu uniasi! Astfel vorbesce coresp. G.; acum deca respectivulu d. coresp. aru si unu popa unitu de cei rei — vremu se dicem — iesuitu, de cari se bucura si biseric'a gr. cat., — atunci nu ne-amu prea mira de atari esageratii nefundate, inse cum dicem, noi vremu sa scim ca acel coresp. alu G. e mirantu si inca de acei care fuge de iesuitii latini chiaru cum dice d-sea „ca de ucigalu crucea“ si pentru aceea ne miram ca cum pote cogeta ca fratii gr. or. aru inchide osi'a intielegerei, ma o aru bate si cu cuie in contra fratilor loru de sange si de o sorte dora — ma dora chiaru si de o credintia — candu acestia ca si cei'a tientesco totu la unulu si acelasi scopu: la salvarea limbei si prin limbo, la salvarea nationalitatii romane? Nici deca este ac'esta nu se poate crede, si de alta parte credem si noi ca nu mai e de lipsa ca se imbunam pre d. cor. fricosu alu G. cu vorbe ci se-i spunem ceea ce poate sci si d-sea cum ca sinodul fratilor gr. or. archidiecesani din acestu anu, inca unanimu si a esprimatu si manifestatu dorintia pentru o atare intielegere reciproca si inca pana a nu si nici invitatu si recercatu oficiosu la aceea! Cu acestea mai sunu si gatato cu d. coresp. alu „Gazetei“ relativ la reflessiunile nostre, inse cuvintele dului coresp „ne unitii cu crucea la grumazi aru detunati cu investiturile loru cele gr. resarit. — ca de uniti se fugi ca de ucigalu crucea etc. etc.“ se reduc la altu ce-va, ele, de-si suntu destulu de naive, totusi d. coresp. prin acele atrbuie unu felu de despotismu si absolutismu si inca cu detunari „celor ne uniti cu crucea la grumazi“ cari ca atari aru pot pune pedece la ori-ce intielegere intre gr. cat. si gr. or., fara inse ca se ne aduca unu exemplu la vedere; ierte-ne inse ca noi ca gr. cat. se-i spunem d. coresp. cum in asta privintia se veda mai intai bârn'a in ochii „celor uniti cu crucea la grumazi“ si apoi nu mai se caute painulu in o-

chii „celor ne uniti cu crucea la grumazi“! Publicul rom. o scie bine din publicatiile de tota dilele ca in care — din cele doue biserici rom. domnia unu absolutismu si despotismu ca si prosletismu mai mare, fara ca se sia de lipsa o-i mai dala lumina si exemplul destule. Ne suntu in via memoria plangerile Oradanilor gr. cat. cu ocazia congresului autonomiei cat., ieta ce dicea pro atunci — intre altii — „unu preotu unitu diecesanu“ (adeca dela Orade) in Nr. 33 alu „Feder.“ a. 1870. „... Ti-asi poti scrie mai multe — dice acelu preotu catra O. red. alu acelui foi — inse pentru noi nu e consultu a riscu nimioa, dupa in casu, candu ne aru conosce colosu, ne amu perde in omisso patrasirul. Ne avendu sinode, n'avemu nici scutu contr'a arbitriului guvernului diecesanu“ si ieta ce marturisesc dupa acesta indata si O. red. alu Feder. „Absolutismul episcopescu alu presantief sele Papp Szilagyi a junsu pana a intimidat pre intregu clerulu roman din diecesa seal! Ac'esta nu se mai poate suferi, clerulu roman nu poate sa mai taca, caici reulu aru si apoi incurabilu.“ Ieta cum cu ce-va mai tardiu totu in „Feder.“ si incepe — dupa cum se pare unu mirantu — unu articol: „Absolutismul si despotismul in diecesa gr. un. a Oradei mari dela apunerea marelor Vulcanu incotru si pana in dilele nostre a fostu o afurisita planta etc. etc.“ iera la fine dechiara: „intr-o buna demantela frumosa se voru tredi cu Eppu si cu preoti, inse diecesa nu va mai si necairea“ la carea dechiaratune on. red. respundo ferasi prin onu „foste bine“! (v. Nr. 46 Fed. a. a.) Sa ne intorceam dupa aceea polieni si prin archidiecesa Blasiusi unde asemenea dela mortea lui Siolotiu si respective de dupa 11 April. 1869 lucrurile si-au luat o directiune forte intratatorie, asiincat forte bine a d'su „unu presbiteru romano“ in „Feder.“ in 1870 Nr. 35 candu aplicandu cuvintele unui patriarchu de ai Constantinopolei „Abhorisco gli errori dell'i Papistie e le superstitioni dell'i Graeci“ esclama pre romanesce: In fine, dice, inforezume de nebuniele Romei si me dore de retacirile Blasiusi Pre noi inse din contra, nu ne dore de retacirile Blasiusi ci ne dore de retacirile nostre nationale, de retacirile turmei provenite din retacirile Blasiusi, pentru ca „a capite petit piscis“! no dore multu ca nu avem unde recurge nici unde capeta usilo, pentru ca numai doua cali suntu pre cari amu poti scapa de atat'a despotismu afurisito, si respective, se sinodele si congresele bisericesei, ori in fine a rumpe ori ce legatura cu biserica ce ne tiepe astfelu incausati!

Inse ce minune ca acelea sinode in biserica

apoi toti declaratii permanenti, ca de ori si unde voru si gata a se infatisia la siedintie, — firesce — s'au primit propunerea de permanentia, iera in punctul speselor au cerut o anticipatiune de 1200 fl. dela consistoriul archidiecesanu.

Nu sciu datu-leau, seu ba; paremi-se ca nu le-au potutu da dupa §. 135 Stat. org., caici duii permanenti s'au imprasciatu de atunci incocce, pre la ale sele.

Deci propunerea ac'esta a dului Babesiu, de si primita, au fostu fara efectu; vedi bine, ca nu era practicabila.

3-lea obiecta — si parte importanta — au fostu o alta propunere a dului Babesiu, pre carea mai ca o si aduse la deseverire in conferint'a consistoriului, deca nu se opunea notariului acelui'a, Dr. Borcica, si apoi in consistoriu presidiulu, cu tota resignatiunea.

S'au propus ca: ca consistoriul metrop. se fa cu dorere notitia despre ilegalitatii (si scandalele — cuvintele dului Babesiu) ce s'au comis in consistoriile metropolitane de mai inainte tenuite sub presedintia repausatului Arhiepiscopu si Metropolitu Andreiu Bar. de Siegura, si voindu acestu consist. metrop. a indeparta ori-ce responsabilitate dela sine, acelea ilegalitatii sa se escusa numai cu indelungatul morbu alu Escolentiei Sele, si neingrijirea personalora de langa densulu, iera celor neindreptatiti prin sentinile aduse in acele consistorie, sa li se dea dreptu, de-a-si cere revisiunea causelor sele. Ac'esta este intielesulu propunerei dului Babesiu.

Motivele audite, erau; ca la siedintele consistoriilor metrop. din 1872 nu s'au chiamatu toti membrii acelui'a, asiincat nici dului Babesiu, carele aru

statu constitutiunalu, ca Majestatea Seu sa censureze actele si decisiunile unui tribonulu etc.

Mai toti membrii consist. metrop. (cu 2—3 exceptioni) au votat in contra acestei propunerii, si adeca siunud et petrunsi de cele mai curate si nobile simlieminte, catra marele Archiereu, intr'aco, ca si numai sa se respinga, dara nici notitia sa nu se ia despre aceea in protocolu.

Au cadiutu dala dului Babesiu si cu ac'esta propunere; iera dupa eaderu au insinuatu; ca densulu pentru persoana densului, o va dala propunerea in scrisa la procolu (ca votu separatu), siunud aci sprijinitu si de dului Popescu; inse ac'esta nici s'au facuto, nici se poate face, dupa decisulu de susu alu consistoriului metrop. prin carele acesta in adeveru si au manifestat o indignatiune satia cu tendintia a propunerei dului Babesiu.

Aceste 3 puncte au fostu obiectele consist. metrop. de mai insemnatate.

Au mai escitatu dului Babesiu inca, tocmai la finea siedintielor, si costinnea alegerii unui notario (secretariu) alu acestui consistoriu; si dupa ce erau tote agendele acestui a deja mai finite, s'au alesu cu pluralitate de voturi — la starintia dului Babesiu — de notario Elie Macelariu, inse numai sub conditiune deca va primi postulu gratuitu, pana la sistemisarea unui salariu.

Notariul de pana aci Dr. Ioanu Borcica, carele cu invoreea consistoriului au primit provizorialmente de binefacere sarcina ac'esta, au desplacutu — firesce — dului Babesiu et consu, edoi dupa atatea eaderu — le mai treboiasa omehi de uno soiu.

Credu ca a ilustrat mai departe trebile, pro langa acestea intemplieri si fapte nu este de lipsa. Un competente.

gr. cat. nu eadă dea gat'a din cériv, iéra ale adună capii bisericei nu le mitosă bine din cauza că precum prea bine observă nu de multă în „Gazel'a Trans.” unu corespondinte de lângă Moresiu — „santie sele nu-su bucurosi a-si vedé cercuscrisa poterea, intru a cărei deprindere arbitrară cu atât'a passiune se resfătiză!“

Vedeti d-lorū dura väierările nôstre ale gr. cat. nu mai asiā pre cum le espune căte onu corespondinte si inea aru fi de ajunsu că se ongetâmu serioso la venitoriu nostru, fără că se mai servim on. publicu si cu exemple; din acestea inca se aducem din cele multe bataru onulu de mustă: s'a mai potenită ore cându de unu astfelii de scandalu blasphematu că cum e de presentă celu din Cahalma cu parochulu gr. cat. Popescu, pre carele acusi o jumătate de anu de cându l'a suspendato din locu parint. metrop. Vancea iéta numai asiā caci respesitivu se opuse cu tota dreptulu că pre cei doi preoti suspendati si trecenti dela rel. gr. or. se nu-i trântesca preste densulu intr'o parochia unde nici densulu singuru nu pote subsistă, ci déca présant'a sea i-a coprinsu cu atât'a ierbire incătu nici n'a mai cercato ca cum vino si de unde? si ce felu de pome suntu? — sa le dee alta parochia! Noi nu vomu se mai istorisimo pre largu acestu scandalu dora fără parechie dupa ce chiaru si in „Telegr. rom.“ s'a espusu in tota golașata lui că si in „Albin'a“ in vr'o doi numeri, insrumsetiendu-lu cu o nota meritata si „Gazel'a“ ci se intrebâmu inca odata si noi ca cine a indemnătu pre présant'a sea la unu asemenea pasu carele nu-si mai asta parechia in nici o archidiecesa proselita? S'a potuta induplăca pré s. sea pâna la atât'a incătu pre acestu preotu dupa servitul de atât'a ani cu multu zelu si diligintia, se-lu suspenda si acum'a dora se-lu si transferesca unde-va voi arbitriu...? Vedeti frati preoti archidiecesanii! Lucrati obositi si regulati parochiele pre unde sunteli dura nici odata se nu cugetati ca lucrati că totu voi sa ve poteti bucură de fructulu osteneleloru vostre, pentru ca dupa 10—20 ani cându ve va fi mai dulce locul lucrati de voi atunci ve pomeniti in alta parte, pentru ca la noi cum se vede apuca acum sistem'a catolica rade-cine totu mai tare, dupa care preotii catolici in totu anulu suntu stramutati de ici colo, pentru ca vedi-domne nu siediendu intr'o parochia prea multu, se intre in relatiu amoroșe cu cine-va; ince pre sănt'a sea scie ca preotii gr. cat. din comune au familia si nu traiescu numai din manastire că cei cat. ci si din mosior'a loru in cele mai multe locuri, si astfelii ai face corturari e chiaru in detrimentulu sociale. Pentru aceea rogâmu pre capii bisericei gr. cat. că se lase atare specia de prosletismu fără margini si pâna cându se occupa cu de acestea mai bine compuna la Istori'a bis. dreptulu canonico caci iéta pre lângă tota eruditioane ce pretindemua avé clerulu gr. cat. si chiaru capii nostri, intregu clerulu gr. cat. dela micu pâna la mare se folosesce de productele nemuritoriolui Siagun'a, se pote ince ca santieloru loru le mai placu necrologele că a unui Hakman de călu a unui Siagon'a!...

Că se nu sunu pré longi nu-ti mai infirâmu dle red. alte casuri deplorabile de asemenea natura de-si nu togm'a că celu din Cahalma si carele acum se va intinde pâna la Rom'a pentru ca vedeti suriositatea: parochulu Popescu vrea să scie ca déca Pap'a Romei e infalibile, dă va acum dovedi de infalibilitate, despre ce la tempu vomu incunoscintia publicula!..

Inchieiāmu d. red. esprimându-ve viulu nostru interesu si seriositate cu cari acceptâmu si noi gr. cat. resultatul dilei de 26 Aug. s. v. (7 Sept. s. n.) in care biserica gr. or. si esercta intâiasa data, si anulu, ma dreptulu ei celu mai mare din vieti'a constituionale autonomea bisericesca; si totu cu aceea seriositate ve dorim că acelu resultatul sa no sia numai partiale pentru biserica gr. or. ci pentru tota lumea româna, pentru ca ve asecurâmu ca nu numai d. coresp. din Pest'a din Nr. 46 alu Gazetei a. c. alu articl. „români uniti tributari parochului latiou din Pest'a“ ci ori care gr. cat. care are simtieminte românesci se dechiiara ca: „mai gal'a voru a se intorce de unde s'a departat, decât a mai suferi atari calcâri desperatiorie!“ Si déca fratii gr. or. voru nimeri barbatulu alesu carele se rumpa murulu chinesu, de despartire, sia securu ca acela si de u'aro avé calitatile totale ale unui Siagon'a, atunci au facut totusi mai multu că Siagun'a si totu asiā de nemuritoriu va fi, si de-si noi nu cuteszâmu cu securitate a recomandâ numele căruia, de acea

credintia inse totu suntemu cum ca sor'a nôstra archidiecesa posiede atare bârbato chiaru in senulu si in fruntea ei!!! ad revidendum!

Dintre Tarnave, Augustu 1873.

Unu preota si onu miréno uniti cu cosemtiementul mai multor'a.

Fagarasiu in 30 Augustu 1873.

„Tu caye defendas, quamvis mordebere dictis,
„Causa patrocinio non bona peior erit.“

Ovid. trist. lib. primus.

(Urmare.)

Afara din biserica cei mai multi preoti neavandu harthia, pre ce sa-si scria voturile me ruga sa le procure vre-o dôue côle; ceea ce am si facut! Intr'aceea dlu protop. Petru Popescu venindu sa-si adune preotii in cripta si sa-i silsesca cu forta a-i dă voturile d-sele, me vede pre mine, ca dau preotilor harthia ceruta de densii, me apostrofă că unu vizithio in publicu, si cu acestea si duce preotii sei de-i scriu voturile in cripta.

Acestea totu le potu marturisti onorabilii preoti dela Branu, cari nu s'a lasatu sa se conduca că nisice vile instrumente: ci au votat in conscientia de causa!! Acesta este purulu adevern in acesta cestione! Eata la ce se reduc cele insfrate de „românulu ingrigitu“. Desfudu pre vre-unulu din alegatori sa me contrarieze pre satia. Sub velulu anonimitătiei multe se potu scrie, caci harthia suffere multe, ba forte multe.

Domnule „românulu ingrigitu! ai aperatu o cauza rea, carea prin aperarea d-tale a devenit si mai rea. („Causa patrocinio non bona peior erit“).

Prin articululu d-tale m'ai silitu, m'ai provocat cu punu in paralela pre acesti doi candidati. Mi-a trebuitu multu, ti spunu curatul, sa me alunecu pre terenulu personalitatilor. Nu mi-a placutu nici odata lupta personale subiectiva. Acum ince fiindu provocat trebuie in interesulu adeverului si alu săntei cause, carea pre toti români treboie sa ne interese de asemenea sa intra in acestu terenu, fiindu ca sum provocat.

De-si sum celu dintâi care sciu sa stimezu betrânetele: dura nu cele de multi ani!! Fia dura cu permissionea onorab. lectori; sia cu permissionea candidatilor in cestiune; sia din interesulu causei, vom face dura o paralela intre acesti doi candidati, cu atât'u mai vertosu, cu căto de unulu se dice ca este unu teneru fără esperintie in tempu ce de cel'a-laltu, ca este betrânu plin de esperintie si de merite.

Sa vedem dura cum sta lucrul:

Este vorba aci, — pentru că sa nu vorbim si noi pre intunericu ca „românulu ingrigitu“ — de alegerea profesorei de teologia Dr. Haliu Puscariu satia de protopresiterul Fagarasiului Petru Popescu. Ce moralitate are acesto „românulu ingrigitu“ si de ce calbru este „ingrigirea“ sea, se pote vedé indata, ca d-sea nu pote soferi in congresu poteri tenere! Domnulu coresp. merge si mai departe in descoperirea originaleloru sele pareri, incătu dupa principiele sele constitutionale si liberale (?) cei mai teneri sa se aléga numai acolo, unde nu suntu mai betrâni!

Unde a ajunsu dlu coresp. cu absurditatea parerilor sele nu voiu sa desfasoară aci, ci voiu sa aretu, ce capacitate mare au perduțu congresulu nostro prim lipsa dlu prot. Popescu dela Fagarasiului. Dlu coresp. „ingrigitu“ pre cându denegă alesului Dr. Haliu Puscariu ori-ce esperintia pre terenulu bisericescu si scolaru — macaru ca acesta este acum dejă in alu cincilea anu in servitiu bisericescu si scolaru că secretariu consistoriale, că profesore seminariale, că asesore consistoriale si referente scolaru substitutu in decursulu unui an — pre atunci ascrie dlu protopopu alu Fagarasiului o esperintia mare si lata si-lu gramadesce cu totu feliu de merite! Dlu corespondinte in sfretismulu seu pote avea multu dreptu; déca dupa teori'a sea tiene de unu merita numai a si imbetranit cine-va. Dlu protopopu Popescu pote fi unu betrânu bunu si a potata si cându-va si protopopu bunu; dura astazi dupa recerintele tempului prezintă nu mai corespunde nici oficiului seu protopopescu necum se pote cine-va crede, ca i s'a facut o nedreptate prin nealegerea sea la congresu.

Précinstia sea a fostu de atâtea ori la sinodele nôstre pâna astazi, si nu au lasatu nici urma despre intins'a sea esperintia si capacitate! Martore

suntu protocolele sinodelor nôstre! Pentru ,românulu ingrigitu“ pote sa sia unu mare merita, ca dlu protopopu Petru Popescu a incalditu o banca in sinod si a desvoltat activitate la bugetulu cassei.

Dlu protopresiteru Popescu terae dupa sine una patrario de seculu aproape tractul I protopopescu alu Fagarasiului si sa sia forte multiamitu, că crestinii nostri dela Fagarasiu sa mai aiba a cea rabdare si pacientia rara de a semai lasá teraitu si in ventoriu?

Scólele Fagarasiului, molte putiene, căte suntu dupa dlu protopopu nu se mai faceau, deca nu intrevenea inteliginta miréna si alti preoti mai energici decâtua reverenti'a sea. Administrationea bisericesca si scolaru sufere in totu ale sele mai multa decâtua in ori-care alta parte a archidiecesei. Acum satia de acesta stare deplorabile a tractului protopopescu alu Fagarasiului mai are dlu corespondinte obrazulu de a infatisa pre dlu protopopu Popescu Petru că pre unulu incarcati de merite Multe a-si mai poté descoperi cu ast'a ocazie, dura lasu, ca mai e tempu, nu cum-va sa fiu prălungu in espunere. Ce atinge calificatiunea mai constata numai atât'a aci; ca parintele protopopu Petru Popescu, care a procopsit protopopiatul atât'a ani este lipsit u chiaru si de cunoștințele cele mai elementare ale unui normalist!

Corespondintele in mareea sea „ingrigire“ n'a bagat de séma, ca pre preotii alegatori dela Fagarasiu ii presentă lumei că pre horda nepricepătoria de cauza, carea nu a lucratu dupa convingerea sea: ci s'a lasatu sa se pressioneze de Petrascu! Mai multu inca sa se lase a se corumpe prin midloci nemorale! Fia aci amintitul numai atâtu, ca candidatul ce a obtinutu majoritatea voturilor nici ca a fostu in Fagarasiu pre tempu alegatorilor. Dece este vorba de presiunea aceea apoi a fostu pre satia din partea protopopului Popescu; caci sub presiunea sea toti preoii din tractul d-sele i-au datu voturile lui, iera domnia sea către cei a-lalti din tractul Branului si alu II-lea alu Fagarasiului si-a esprimitu nemultamirea sea protopopescu in-tr'unu modu pre putin demou de unu omu crescutu!

(Va urmă.)

Varietati.

** In sciintiare. La scólele centrale române gr. or. din Brasov se incepe anul scol. 1873/4 cu 1/13 Septembrie 1873.

Directionea scolară.

Concursu.

Statiunea de invetitoriu la scol'a popolare gr. res. din Turnisoru lângă Sabiu, impreunata cu unu salariu anuale de 142 fl. 50 xr. v. o. 3 stângini de lemn de focu din care se incaldisce si scol'a si cuartiru naturalu in edificiul scoliei, au devenit vacanta.

Deci spre ocuparea acelei'a se deschide concursu pâna in 15 Sept. a. c.

Doritorii dela cari se cere că sa sia cantaretii si typicari, concoursele bine instruite, sa le adresezu la subscripțula.

Sabiu 16 Augustu 1873.

I. Hannia,

(2—3) protop.

Concursu.

La scol'a româna popolare gr. or. din Turnisoru lângă Sabiu, impreunata cu unu postu de 350 fl. v. a. Competitorii la acestu postu au a-si tremite suplicele loru instruite in sensul „Statutului Organic“ si adresate pre onoratului domnului protopopu losifu Baracu.

Turchisiu 17 Augustu 1873.

Comitetul parochiale.

Ioane O doru,

Parochu că presiedinte.